

долучатися до політичного життя, а також формує нормальні умови для розвитку таких важливих сфер життя як освіта та культура.

В наш час Україна, не дивлячись на її незалежність, потребує втілення принципу політичного і культурного плюралізму. В зв'язку з цим політична культура сучасного суспільства, що розвивається в незалежній Україні, має бути культурою консенсусу, плюралізму, поваги до свобод і прав громадян.

Список використаних джерел:

1. Цимбалістий Б. Політична культура українців // Сучасність. – 1994. – № 4.
2. Рудакевич О., Гутор М. Політичне відродження українського народу (Шляхи формування новітньої української політичної культури). – Тернопіль: Поліграфіст, 1998.

Науковий керівник: к. політ. н., доцент О. М. Іщенко

ДЖЕРЕЛА АВТОРСЬКОГО ПРАВА НА КІНЕМАТОГРАФІЧНІ ТВОРИ

І. М. Скоробрещук

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Джерелами авторського права є нормативно-правові акти, в яких містяться норми, що регулюють відносини, пов'язані зі створенням та використанням творів науки, літератури і мистецтва.

До джерел авторського права належить Конституція України (Основний Закон), яка має вищу юридичну силу та є центром всієї структури українського законодавства. Згідно зі статтею 8 Конституції України закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України та повинні відповідати їй [4].

Після Конституції України наступними джерелами авторського права є кодекси України. Цивільний кодекс України містить книгу IV "Право інтелектуальної власності": авторське право регулюють норми статей 418-431 глави 35 "Загальні положення про право інтелектуальної власності", 433-448 глави 36 присвячені праву інтелектуальної власності на літературний, художній та інший твір (авторське право), а також статей 1107-1114 глави 75 "Розпорядження майновими правами інтелектуальної власності" книги V "Зобов'язальне право" Кодексу [1]. Кримінальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Митний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Господарський процесуальний кодекс України встановлюють міру відповідальності за порушення авторського права та порядок притягнення порушників до відповідальності.

Наступним в структурі законодавства є Закон України "Про авторське право і суміжні права" від 23 грудня 1993 року (одне із основних джерел авторського права) та ряд спеціальних законів України: "Про розповсюдження примірників аудіовізуальних творів, фонограм, відеограм, комп'ютерних програм, баз даних" від 23 березня 2000 року, "Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання, пов'язаної з виробництвом, експортом, імпортом дисків для лазерних систем зчитування" від 17 січня 2002 року.

Окрім зазначених законів, норми з питань авторського права і суміжних прав містять галузеві закони, які регулюють творчу діяльність: "Про кінематографію" 13 січня 1998 року, "Про телебачення і радіомовлення" 21 грудня 1993 року, "Про видавничу справу" 05 червня 1997 року, "Про інформацію" 02 жовтня 1992 року, "Про архітектурну діяльність" 20 травня 1999 року, "Про рекламу" 03 липня 1996 року, "Про гастрольні заходи в Україні" 10 липня 2003 року та інших. На жаль, мусимо

констатувати, що не всі норми цих законів узгоджено з нормами Закону України "Про авторське право і суміжні права", а деякі і суперечать їм. Це пов'язано з тим, що прийняття зазначених законів відбувалося за лобювання інтересів відповідних суб'єктів господарської діяльності, які використовують різні види творів.

Важливе значення у системі нормативно-правових документів займають акти Президента України, зокрема, Указ Президента України від 27 квітня 2001 року № 285/2001 "Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні".

Джерелами авторського права також є постанови Кабінету Міністрів України, зокрема, "Про затвердження правил роздрібної торгівлі примірниками аудіовізуальних творів і фонограм" від 4 листопада 1997 року № 1209, "Про державну реєстрацію авторського права і договорів, які стосуються права автора на твір" від 27 грудня 2001 року № 1756, "Про затвердження мінімальних ставок винагороди (роялті) за використання об'єктів авторського права і суміжних прав" від 18 січня 2003 року № 72, "Про затвердження розміру, порядку та умов виплати винагороди (роялті) за комерційне використання опублікованих з комерційною метою фонограм, відеограм, їх примірників та зафіксованих у них виконань" від 18 січня 2003 року № 71, "Про розмір відрахувань, що сплачуються виробниками та імпортерами обладнання і матеріальних носіїв, із застосуванням яких у домашніх умовах можна здійснити відтворення творів і виконань, зафіксованих у фонограмах і (або) відеограмах" від 27 червня 2003 року № 992.

Для правильного тлумачення і однозначного застосування законодавства з інтелектуальної власності при захисті авторських прав велике значення має судова практика розгляду справ, що виникають у разі порушення авторських прав. Верховний Суд України систематично узагальнює й аналізує таку практику, робить відповідні висновки, про які повідомляє суди. Прикладом цього є, зокрема, постанова Пленуму Верховного Суду України від 31 березня 1995 року № 4 "Про судову практику в справах про відшкодування моральної (немайнової) шкоди" [2].

Особливу групу джерел сучасного авторського права становлять міжнародні договори: Бернська конвенція по охороні літературних та художніх творів (1886 р.), яка неодноразово доповнювалася і змінювалася; Всесвітня (Женевська) конвенція по авторському праву (1952 р.); Римська конвенція по охороні прав артистів-виконавців, виготовлювачів фонограм, а також виробників організацій мовлення (1961 р.); Конвенція, що створює Всесвітню організацію інтелектуальної власності (підписана в Стокгольмі в 1967 р., чинна з 1970 р.); Женевська конвенція по охороні інтересів виготовлювачів фонограм (1971 р.); Брюсельська конвенція по розповсюдженню програм, що несуть сигнали, які передаються через супутники (1974 р.).

Міжнародні договори встановлюють взаємні права та обов'язки країн-учасниць і є основною правовою формою розвитку міжнародного співробітництва в галузі авторського права. В Україні укладання міжнародних договорів є конституційним правом.

Якщо міжнародним договором, учасником якого є Україна, встановлені інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про авторське право і суміжні права, то застосовуються правила міжнародного договору (ст.3 Закону "Про авторське право") [3].

Як ми вже зазначали, сьогодні мистецтво створення кінотворів зробило крок вперед, тому, швидше за все, вище перелічені нормативно-правові акти будуть складати лише меншу частину всієї нормотворчої бази, яка регулюватиме правовідносини, пов'язані зі створенням і переглядом кінематографічних творів. А

створення творів кінематографу з використанням сучасних технологій, спричинює виникнення нових видів правовідносин у даній сфері. Тому, на нашу думку, цілком можливо, що законодавча основа по захисту права власності на аудіовізуальні твори буде розширюватися і не тільки нормативно-правовими актами України, а й нормами права, запозиченими у зарубіжних країн, та міжнародними договорами.

Список використаних джерел:

1. Про впорядкування торгівлі деякими підакцизними товарами, пов'язаними з використанням аудіовізуальних творів та примірників фонограм: Указ зі змінами від 27 червня 1999 року – №742/99
2. Реферат Правова основа захисту виключних прав на фільми. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ukrbukva.net/page,2,112742-Pravovaya-osnova-zashity-isklyuchitel-nyh-prav-na-filmu.html>.
3. Самусева Л. Охорона авторських прав на аудіовізуальні твори// Право України. - 1997.- №9 стор.55
4. Святоцький О. Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності у судовому порядку // Інтелектуальна власність.- 1999.- №3-4.- С.13-18.

Науковий керівник: к. і. н., доцент Н. О. Попова

ДЕЯКІ НОВЕЛИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

С. М. Тараненко

к.ю.н, доцент,

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Відомо, що сільське господарство є центральною ланкою агропромислового комплексу України. Це одна із провідних галузей виробничої сфери, яка займається вирощування сільськогосподарських культур, розведенням тварин, забезпеченням населення продуктами харчування та постачанням сировини для промисловості. Поряд з цим необхідно відмітити, що агропромисловий комплекс є складовою частиною економіки та поєднує в собі сукупність різних галузей, які пов'язані в першу чергу із виробництвом с/г продукції, її переробкою та матеріально - технічним обслуговуванням села. У той же час слід мати на увазі і те, що агропромислове виробництво має свої характерні особливості та специфіку. Безумовно його унікальність проявляється також і в тому, що тут об'єднується як виготовлення засобів виробництва, так і переробка сільськогосподарської сировини, реалізація продукції с/г, так і продуктів, що виробляються з неї. У цьому аспекті важливо підкреслити, що виробничо-господарська діяльність підприємств спрямована на розвиток основних галузей (рослинництво і тваринництво), так і додаткових (садівництво, бджільництво, ставкове рибництво, тепличне, парникове господарство, вирощування овочів, хмелярство тощо). Потрібно визнати, що поряд з ними розвиваються також і допоміжні галузі це переробка продовольства та сировини власного виробництва, місцеві промисли, торгівля через власну або орендовану торговельну мережу тощо. Звичайно ця діяльність сільськогосподарських товаровиробників регулюється відповідними спеціальними правовими актами. Ні для кого не є таємницею, що сьогодні швидкими темпами зростає певна кількість законів та підзаконних нормативно – правових актів, які визначають специфіку виробництва с/г продукції окремих її видів, орієнтуватися в яких стає дедалі важче. Законодавство в цій сфері досить нестабільне та зазнає частих змін і доповнень воно не діє автоматично. Його ефективність залежить від цілої низки чинників як рівень правосвідомості, правової культури суспільства, тобто рівня обізнаності з чинним законодавством громадян, посадових осіб, тощо. Тому не буде